

2e. De kneu is een betrekkelijk vroege broedvogel, doch het eerste legsel met een koekoeksei is pas van 17 Mei.

3e. De gele kwikstaart is een late broedvogel, doch werden reeds vier legfels met een koekoeksei vóór 31 Mei gevonden (59 %).

Ik zal mij er zeer over verheugen, indien deze voorlopige lijst de lezers er toe zal brengen mij successievelijk nog zoveel mogelijk gegevens, ook uit dagboeken, notities enz., te doen toekomen.

Delft, 3 Juli 1942.

Oölogische en nidologische mededeelingen, 1942, 2

DOOR

Tsj. Gs. DE VRIES.

Vlaamsche gaai, *Garrulus glandarius* subsp., broedende in een oud eksternest.

Op 4 Mei van het vorig jaar vond ik in de duinen van Wassenaar een 7-legsel van een ekster in een $\pm$ 10 tot 12 m hoge berk. Op 10 Mei van dit jaar weer langs dezen boom komend, vloog er een gaai vanaf. Het nest bleek 4 onbebroede eieren te bevatten. Ik heb noch in de hollandsche, noch in de engelsche of duitsche litteratuur iets kunnen vinden over het broeden van gaaien in vreemde nesten. (W. Hellebrekers).

Ook mij is daarvan geen voorbeeld bekend.

(de V.).

Abnormaal kleine eieren van de vlaamsche gaai, *Garrulus glandarius* subsp.

Op 20 Mei vond Bouma bij Arcen een 5-legsel, waarvan de eieren zeer klein zijn: gemiddeld 28.6×23.2 ; min. 27.5×21.6 en 28.1×20.6 . Minimum, volgens de „Ned. Vogels”, 29×21 . Gewicht gem. 408 mg; min. 375 mg. Volgens de „Ned. Vogels”, 456 mg. (W. Hellebrekers).

Een laag-geplaatst nest van den wielewaal, *Oriolus o. oriolus* (L.).

Op 6 Juni vond ik, of beter gezegd mijn zoon, een nest bij de Akkerdijksche plasjes op manshoogte, $\pm$ 1.70 m; men kon dus in het nest kijken. Wel een zeer lage plaats. Op 14 Juni bevatte het drie eieren.

(W. Hellebrekers).

Dergelijke laaghangende nesten komen vaker voor. Zie o.a. Hartert, „Die Vögel der pal. Fauna”, I, p. 53. (de V.).

Broedgevallen van den grauwen klauwier, *Lanius c. collurio* L.

Ik heb het vorig jaar mededeling gedaan van het vinden van het nest van een grauwen klauwier in de duinen van Wassenaar (nadat het $\pm$ 20 jaar geleden was, dat ik een nest had gevonden!), doch dit jaar kan ik melding maken van vier nesten:

Eén met één ei op 18 Mei ten Z.O. van Valkenswaard;

Eén met zes eieren op 23 Mei bij de Wassenaarsche straatweg (met een ei van een nachtegaal!);

Eén met vier eieren bij Nieuwstad bij Sittard op 25 Mei;

Eén met zes eieren bij Wageningen, 10 Juni.

Men moet dus wel aannemen, dat deze soort weer toeneemt. Ook in de literatuur wordt op perioden van toe- en afname gewezen, zonder dat er een verklaring van wordt gegeven.

Een verklaring van de aanwezigheid van het nachtegaalei (geen koekoeksei) durf ik niet te geven, vooral daar het klauwierennest $\pm$ 2 m hoog zat in een liguster. (W. Hellebrekers).

Een eigenaardig nest van den fitis, *Phylloscopus trochilus fitis* (Bechstein).

Op 27 Juni trof ik op het landgoed Raaphorst bij Wassenaar een *Phylloscopus*-nest aan, dat feitelijk niet anders kon zijn dan van een tijtjaf (30 à 40 cm boven de grond, opening naar boven, waardoor men de eieren zoo kon zien liggen, uitwendig slordig van dorre bladeren). De vier eieren (bebroed en verlaten) waren echter typisch fitisachtig.

(W. Hellebrekers).

In struiken en heesters geplaatste nesten van den fitis (tot op 5 m hoogte) komen af en toe voor. Zie „Ned. Vogels”, I, p. 226. De rest kan door menschenhanden veroorzaakt zijn. De eieren, die ik bij H. heb gezien, zijn ongetwijfeld van den fitis. (de V.).

Abnormaal hooge neststand en afwijkende eieren van den tuinfluiter, *Sylvia b. borin* (Bodd.).

Op 16 Mei vond ik achter het kasteel van Heeze een nest in de top van een sparretje, $\pm$ 2 m hoog; voor een tuinfluiter een hoge standplaats. Op 23 Mei vond ik bij Sittard een 5-legsel, dat meer aan dat van een grasmusch doet denken dan aan dat van een tuinfluiter: witachtige grond met veel kleine, geelbruine vlekjes. Zij missen alleen de typische loodgrijze vlekken van de grasmusch.

Een legsel van 5 eieren met zeer grote lengtematen kreeg ik nog op 27 Mei uit Delfgauw: Gemiddeld 22.8×14.9 , maximum 23.2×15.3 . Gem. gewicht 145 mg. De „Ned. Vogels”: max. 23×14.8 en 19×16 ; 128 mg. (W. Hellebrekers).

Op manshoogte en hooger geplaatste nesten van den tuinfluiter komen meer voor, zie „Ned. Vogels”, I, p. 253. Re y, p. 191, maakt melding van een reuzen-ei, dat 23.8×16.4 mat. (de V.).

Merkwaardige eieren van den zwartkop-tuinfluiter, *Sylvia a. atricapilla* (L.).

Op 21 Mei vond ik ten Z. van Arcen een nest met twee eieren, welke ik, zonder enige aarzeling toeschreef aan een tuinfluiter. Het waren grote eieren met witte grondkleur, spaarzaam gevlekt. Daar ik dit legsel wel wilde verzamelen, kwam ik de volgende dag daar terug, doch constateerde, dat een zwartkop op het nest zat. Na een kwartier terugkomende lag het derde ei in het nest, tevens het minst afwijkende type. Nu is het een bekend feit, dat een aantal eieren van de tuinfluiter niet te onderscheiden zijn van die van de zwartkop, speciaal het bruinachtig gemarmerde type, doch het bovenvermelde type voor de zwartkop was mij totaal onbekend; alleen het op p. 216, deel IV, van de Catalogue of Eggs of the

British Museum, vermeldde ei schijnt in die richting te variëren. Voor het verzamelen van deze legfels is dus het waarnemen van de vogels wel absoluut vereischt, daar ook de nestbouw geen „afdoende” zekerheid biedt. De maten zijn resp. 20.9×15.6 ; 20.6×15.5 en 20.5×15.2 ; gewicht 147 mg, dus belangrijk boven de aangegeven gemiddelden.

(W. Hellebrekers).

Groote eieren van den braamsluiper, *Sylvia c. curruca* (L.).

Op 25 Mei vond ik bij Nieuwstad bij Sittard een nest met twee eieren, waarvan de maten mij opvielen, nl. 18×14.1 en 18.5×14.9 . Max. volgens de „Ned. Vogels” 18.7×13 en 17.7×14.2 .

(W. Hellebrekers).

Koekoek, *Cuculus c. canorus* L., bij zanglijster, *Turdus e. ericetorum* Turton.

Op 6 Juni 1942 vond ik een nest van den zanglijster met 3 eieren plus één koekoeksei. Twee dagen later lagen er 4 zanglijstereieren in het nest en was het koekoeksei verdwenen.

(E. D. Maaldrink).

Hoogstwaarschijnlijk heeft de eigenares het ei van de indringster uit haar nest verwijderd.

(de V.).

Zwarte roodstaart, *Phoenicurus ochrurus gibraltariensis* (Gm.), broedt tweemaal in hetzelfde nest.

Op 10 Mei 1942 vond ik te Wierden (Ov.) een nest van den zwarten roodstaart met 5 eieren. In datzelfde nest is later het tweede broedsel grootgebracht.

(E. D. Maaldrink).

Twee broedsels van den kerkuil, *Tyto alba guttata* (Brehm).

Ik ontving voor mijn collectie een 7-legsel, verzameld op 28 Juli bij Sittard. Ik vermeld dit om de volgende redenen:

- 1e Op 23 Mei vond ik in dezelfde toren en op dezelfde plaats 3 jongen en twee eieren op uitkomen. In de „Ned. Vogels” wordt een tweede broedsel hoogstwaarschijnlijk genoemd; dit is dus in dit geval bewezen.
- 2e Het aantal eieren van het tweede legsel (7) is groter dan die van het eerste (5).
- 3e Een ei meet slechts 34.8×28.6 ; gewicht 1.38 gr; dus onder het minimum, vermeld in de „Ned. Vogels”.
- 4e Dit kleinste ei was het zwaarst bebroed, dus het eerst gelegd, terwijl men zo'n klein ei eerder als laatste van het legsel zou verwachten.

(W. Hellebrekers).

Over 2e broedsels van den kerkuil bericht ook W. Schwenkel („Beiträge zur Fortpfl. biol. der Vögel”, 18, 1942, p. 206).

(de V.).

Ransuil, *Asio o. otus* (L.), broedt op den grond.

Op 18 Mei vond Bouma een nest met 3 eieren op den grond ten O. van het ook op de excursie bezochte Maasven, terwijl toen ook de vogel door een vijftal clubleden was gezien. Het broeden op de grond is o.a. op Texel een gewoon verschijnsel, doch men zou zoo zeggen, dat bij Heeze genoeg boomnesten beschikbaar zijn.

(W. Hellebrekers).

Dergelijke, op den grond broedende uilen (*A. otus* en *Str. aluco*) kunnen wel vogels zijn, afkomstig uit streken, waar zij — wegens gebrek aan andere nestgelegenheid — genoodzaakt (en daardoor gewend) waren hunne eieren op den bodem te deponeren. (de V.).

Groot broedsel bij den ooievaar, *Ciconia ciconia* (L.).

Tezamen met het Clublid Mr Mees beklom ik 12 Juni 1942 het ooievaar-nest te Oud-Alblas, teneinde de jonge vogels te ringen. Tot onze verbazing bevatte dit nest 5 levende jongen van $\pm$ 4 weken oud, benevens een versch dood jong van ongeveer dezelfde leeftijd. Op 25 Juli zag ik de 5 jonge vogels in een naburig weiland rondstappen.

Hoewel legfels van 6 en meer eieren bij den ooievaar meerdere malen zijn gevonden en ook eenmaal 6 jongen van enkele dagen oud door mij in een nest waren aangetroffen, is een broedsel van 6 groote jongen een uitzondering en zeker in het zeer ongunstige broedseizoen 1942.

Slechts eenmaal heb ik kunnen constateeren dat 6 jongen uitvlogen, nl. in 1938 van het nest op de kerk te Eethen, N.Br. (H. Ruiter).

Woudduif, *Columba p. palumbus* L. en tortel, *Streptopelia t. turtur* L., broeden dicht naast elkander.

Op 14 Juni ontdekte ik bij de Akkerdijsche plasjes in dezelfde struik een nest van de woudduif en een van de tortelduif, op nog geen 40 cm van elkaar. De beide broedende vogels vlogen van het nest.

(W. Hellebrekers).

Groote legfels van den kievit, *Vanellus vanellus* (L.).

In de polders tusschen Delft en Pijnakker vond ik met den jachtopziener 2/5 legfels op resp. 18 April en 2 Mei. (W. Hellebrekers).

Op 16 Mei 1942 vond ik een kievitsnest met 6 eieren te Hooge Hexel bij Wierden (Ov.). (E. D. Maaldrink).

Legfels van 5 eieren komen bij den kievit af en toe — die van 6 slechts bij zéér hooge uitzondering voor. Het is dus waarschijnlijk, dat het zestal, dat de heer Maaldrink in één nest vond, het product vormde van 2 ♀♀. (de V.).

Afwijkende nestplaats en kleine eieren van de zwarte stern, *Chlidonias n. niger* (L.).

Op 10 Juni alarmeerde op zeer felle wijze een zwarte stern langs een smal slootje in de polders bij Delfgauw. Hoewel er een nest moest zijn, kon ik het onmogelijk vinden; na een uur er wederom langs komend hetzelfde liedje. Eindelijk vond ik het drie-legsel langs het bemodderde kantje, terwijl ook de eieren zelf bemodderd waren. In de eerste plaats wijkt de vindplaats van de normale af, terwijl het zeker het enige paartje was. In de tweede plaats vormde het modderlaagje een buitengewoon beschuttende mimicry (zie hierover Penard, deel I, p. 45, ook voor deze soort) en in de laatste plaats waren de eieren zeer klein: 33.5×22.9 ; 32.7×23.7 en 31.7×23.3 ; gem. gewicht 517 mg. Pract. Handbook: min. 30.5×24.5 en 32.4×23.5 ; min. gew. volgens Rey 0.550.

(W. Hellebrekers).

Dergelijke afzonderlijk- en aan den kant van kleine slootjes nestelende zwarte sterns vond ik dit jaar in Friesland op 3 plaatsen. (de V.).